

Pridelava in poraba žit v Sloveniji

Marjeta Bizjak

Direktorat za kmetijstvo

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Ljubljana, 26. 11. 2014

Vsebina

- ❖ Splošni podatki o kmetijstvu v letu 2013
- ❖ Strategija za izvajanje resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do 2020
- ❖ Shema neposrednih plačil 2015 - 2020
- ❖ Pridelava žit - površine in pridelki
- ❖ Odkup in odkupne cene žit
- ❖ Bilanca porabe
- ❖ Uvoz in izvoz
- ❖ Žitna veriga

Splošni podatki o kmetijstvu v letu 2013

- * Bruto dodana vrednost v kmetijstvu znaša 388,5 mio €
- * Delež BDV* v skupni ustvarjeni dodani vrednosti je 2,9 %
- * **Zaposlenih v kmetijstvu** je 82.746, delež v skupni zaposlenosti je **8,4 %**
- * **Izvoz agroživilskih proizvodov** je 888 mio €; **4 %** v skupnem izvozu
- * **Uvoz agroživilskih proizvodov** je 1.931 mio €; **8,6 %** v skupnem uvozu
- * **Delež pridelave žit** v celotni kmetijski proizvodnji je **6,8 %** (v 2012 – 9,5 %)
- * Kmetijstvo* prispeva k **bruto domačemu proizvodu (BDP) 1,1 %**

* kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo

Splošni podatki o kmetijstvu v letu 2013

- * Število kmetijskih gospodarstev: **72.377**
- * Povprečna velikost kmetije:
 - **6,6 ha KZU**
 - **5,5 GVŽ**
- * Kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) je 477.023 ha:
 - 57,9 % travnikov
 - 36,5 % njiv
 - 5,6 % trajnih nasadov
- * Stopnja samooskrbe:
 - **Žito: 54,7 %, pšenica: 46 %, koruza: 58,7 %**,
 - Krompir: 46,4 %, **zelenjava: 33,3 %**,
 - Meso: 80,2 %, mleko: 117,8 %,
 - Jajca: 91,4 %

Strateški in razvojni cilji - poljščine

Strategija za izvajanje resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do 2020

- **Povečanje pridelave** poljščin
- **Povečati odkup** krušne pšenice, namenjene za prehrano **na 130.000 t**
- **Povečanje konkurenčnosti pridelave poljščin** s poudarkom na povečanju produktivnosti ter učinkoviti in **trajnostni rabi** virov
- Vzpostavitev **poštenih odnosov** med deležniki v verigi od pridelovalca do prodajalca
- **Izboljšanje dohodkovnega položaja** poljedelcev

Shema neposrednih plačil 2015 - 2020

- ❖ **Shema osnovnega plačila**; 54 % nacionalne ovojnice
- ❖ **Zelena komponenta**; 30 % nacionalne ovojnice
- ❖ **Shema za mlade kmete**; 1 % nacionalne ovojnice
- ❖ **Shema za male kmete**; do 10 % nacionalne ovojnice
- ❖ **Shema vezanih podpor**; 15 % nacionalne ovojnice
 - Podpora za strna žita (5 % nacionalne ovojnice)
 - Podpora za mleko v HGO (3,5 % nacionalne ovojnice)
 - Podpora za klavno govedo (3 % nacionalne ovojnice)
 - Podpora za zelenjavo (1,5 % nacionalne ovojnice)
 - Podpora za beljakovinske rastline (2 % nacionalne ovojnice)

Razpoložljiva sredstva

Shema neposrednih plačil	Nacionalna ovojnica v %	Nacionalna ovojnica v € za leto 2015	Nacionalna ovojnica v € za leto 2019
Shema osnovnega plačila (vključno z nacionalno rezervo)	54%	74.512.980,00	72.510.120,00
Zelena komponenta	30%	41.396.100,00	40.283.400,00
Shema za mlade kmete	1%	1.379.870,00	1.342.780,00
Proizvodno vezane podpore (strna žita, mleko, zelenjava, klavno govedo)	13%	17.938.310,00	17.456.140,00
Proizvodno vezane podpore (bejakovinske rastline)	2%	2.759.740,00	2.685.560,00
SKUPAJ	100%	137.987.000,00	134.278.000,00
Shema za male kmete (že vključena v shemo osnovnega plačila in druge sheme)	10%	13.798.700,00	13.427.800,00

7

Shema neposrednih plačil 2015 - 2020

- podpora za **strna žita** (5 % nacionalne ovojnice)
- nizka **stopnja samooskrbe**:
 - pšenica okoli 50 % oz.
 - **okoli 60 % pri žitu skupaj**
- z ukrepom se **sledi cilju Resolucije** o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 – »Zagotovimo.si hrano za jutri«, o **povečanju samooskrbe**, zlasti pri kritičnih sektorjih, kamor spadajo **tudi strna žita**.
- **Sektor strnih žit** bo zaradi poenotenja vrednosti plačilnih pravic (za njive in travinje), kljub modelu delne konvergence, soočen tudi z negativnimi **učinki prerazporeditve neposrednih podpor**.

Podpora za pridelavo strnih žit

- ✦ Letno se nameni **5%** nacionalne ovojnice za NP (6.899.350,00€ v letu 2015).
- ✦ Pogoji:
 - **≥ 0,3ha strnih žit na KMG**, kamor se štejejo pšenica, trda pšenica, rž, pira, tritikala, oves, ječmen, soržica in mešanica žit.
 - Strna žita morajo biti na njivi **vsaj do dopolnjene tehnološke zrelosti**.

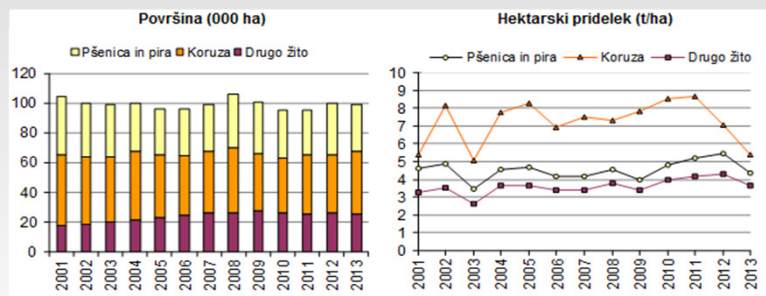
Podatki (ZV 2013) o izpolnjevanju pogoja:

- 22.600 KMG, ki imajo skupaj **57.268 ha** strnih žit (cca 33,6% vseh njiv),
- GVZ goveda (cca 56% vsega GVZ goveda) in
- 26.900 GVZ prašičev (cca 88% vsega GVZ prašičev)

Predvidena vrednost pomoči v letu 2015 - 114 €/ha.

Pridelava žit

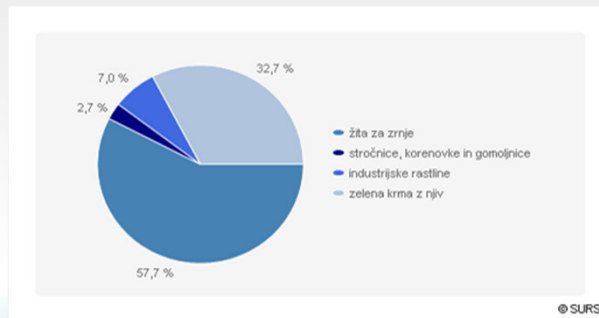
Površine in hektarski pridelki žita v letih 2000-2013:

- ✦ Med **2008-2012** z žitom zasejanih **okoli 57 % njiv**
- ✦ Skupna **površina žita** se je v omenjenem obdobju gibala med **95 - 106 tisoč ha**

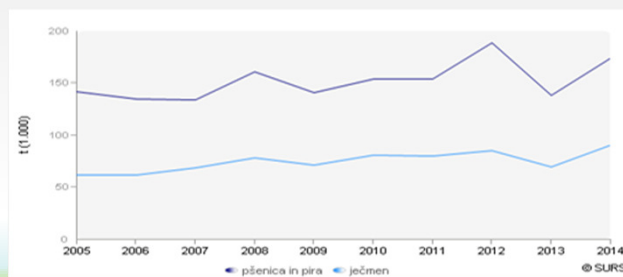
Površine žit v letu 2014

	1.6.2013	1.6.2014	2014 2013
	ha		indeks
Žita za zrnje	97.830	98.293	100,5
od tega pšenica in pira	31.758	33.125	104,3
od tega ječmen	17.314	18.482	106,7
od tega koruza za zrnje	41.857	38.331	91,6

Pridelava v 2014

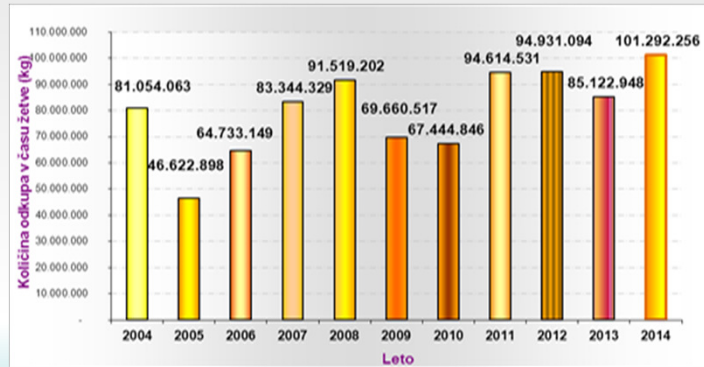
	2014	2014 2013	2014
	t	indeks	t/ha
Pšenica in pira - skupaj	173.248	125,3	5,2
pšenica	172.236	125,3	5,3
pira	1.012	123,3	2,4
Rž	6.737	134,4	4,1
Ječmen	89.701	129,4	4,9
Oves	4.448	143,2	3,3
Tritikale	20.068	158,8	4,8
Koruza za zrnje	332.984	146,9	8,7

Odkup in odkupne cene žit

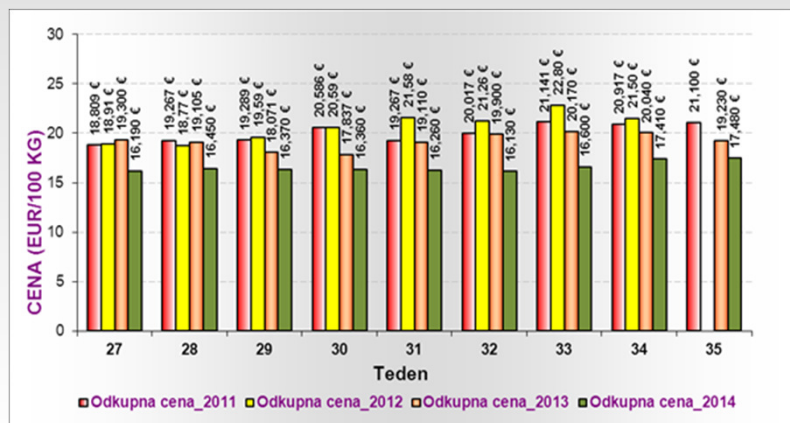
- ✦ Po podatkih tržnega poročila ARSKTRP je bila **skupna količina odkupljene pšenice** na podlagi poročil odkupovalcev **101.292.256 kg** (skoraj 19 % več kot lani in največ v zadnjih desetih letih).
- ✦ **Povprečna odkupna cena** pšenice v času žetve 2014 je bila **164,10 EUR/t**.

Odkupljena količina pšenice v letih 2004-2014:

Odkup in odkupne cene žit

Primerjava odkupne cene pšenice 2011-2014:

Bilanca porabe žita v Sloveniji

- * v Sloveniji porabimo med **0,8 in 1 milijon ton žita letno**, kar je več od domače pridelave
- * v zadnjih petih letih se je okoli **dve tretjini žita porabilo za krmo**, od tega sta bili dobri dve tretjini koruze
- * **dobro četrtno žita** se je v enakem obdobju v povprečju porabilo **za prehrano**, od tega je bilo **81 % pšenice**
- * **stopnja samooskrbe z žitom** se je po dveh letih rasti **v letu 2013 opazno znižala** (od 70 % na 55 %)
- * stopnja **samooskrbe s pšenico** se je znižala **na 46 %**, z ječmenom na 61 %, s koruzo pa na 59 %.
- * V Sloveniji potrošimo na prebivalca **povprečno 85 kg žit**, od tega okrog **70 kg pšenice** za prehrano.

	Poraba na prebivalca (kg)					Stopnja samooskrbe (%)				
	2009	2010	2011	2012	2013*	2009	2010	2011	2012	2013*
Žito skupaj	80,7	90,1	87,6	85,4	85,1	56,6	56,6	71,1	70,2	54,7
- pšenica	63,9	74,7	72,5	70,5	70,4	47,9	49,3	54,9	64,8	46,0
- koruza	10,7	9,4	10,0	9,9	9,4	63,3	61,5	82,4	71,5	58,7
- ječmen	0,5	0,6	0,6	0,5	0,6	52,8	54,3	68,0	81,3	61,5

Uvoz žit

- ❖ v letu 2013 je bilo uvoženo **496 tisoč ton žita**, od tega:
 - 216 tisoč ton pšenice
 - 223 tisoč ton koruze
 - 44 tisoč ton ječmena
- ❖ **uvoz žita se je v letu 2013 v primerjavi s predhodnim letom povečal za 20%** in je bil po obsegu **za 11% nad povprečjem** zadnjih petih let

Izvoz in uvoz žit v obliki zrnja 2009- 2013

	IZVOZ (t)					UVOZ (t)				
	2009	2010	2011	2012	2013*	2009	2010	2011	2012	2013*
Žito skupaj, od tega:	87.11 9	110.13 3	104.97 0	164.64 4	145.26 2	317.16 0	305.68 5	385.13 1	290.31 5	373.85 5
- pšenica	29.20 5	35.995	12.383	65.046	52.071	121.05 6	106.15 6	157.97 7	101.39 1	145.96 1
- ječmen	2.371	4.880	7.138	8.161	4.971	22.821	31.013	30.213	15.718	19.918
- koruza	53.76 6	67.032	82.927	88.356	85.603	149.91 3	149.76 4	175.51 4	152.24 3	190.67 9
- riž	1.469	1.806	1.607	1.726	1.678	8.421	8.681	9.625	8.810	8.439

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Žitna veriga

- ✦ V letu 2010 je bil med pridelovalci predelovalci pšenice sklenjen dogovor o „**Žitni verigi**“
- ✦ V okviru žitne verige se **pridelovalci in odkupovalci dogovarjajo o cenah in pogojih odkupa pšenice**
- ✦ V letu 2011 so bili določeni **kvalitetni razredi in parametri kvalitete**, ki se do sedaj niso spreminjali

	Razred A	Razred B1	Razred B2
Proteini (%)	Minimum 14	12,5	11,5
Sedimentacija	Minimum 40	32	27
Padno število	Minimum 280	250	220
Hektoliterska masa	Minimum 78	76	74

Hvala za pozornost!